

Dr hab. n o zdrowiu Agnieszka Młynarska, Prof. SUM

Katowice, 20.12.2021

Zakład Gerontologii i Pielęgniarstwa Geriatrycznego,

Katedra Pielęgniarstwa

Wydział Nauk o Zdrowiu w Katowicach

Śląski Uniwersytet Medyczny

Recenzja

**rozprawy na stopień doktora nauk o zdrowiu mgr Alicji Wiśnickiej
pt.:” Ocena wpływu czynników socjodemograficznych i klinicznych na zaburzenia funkcji
seksualnych u pacjentów z niewydolnością serca oraz ich jakość życia”
napisanej pod kierunkiem Prof. dr hab. Izabelli Uchmanowicz**

Zdrowie seksualne stanowi jedną z podstawowych płaszczyzn funkcjonowania człowieka, określającą dobrostan psychiczny. Według definicji światowej Organizacji Zdrowia zdrowie seksualne jest dobrostanem fizycznym, emocjonalnym, umysłowym i społecznym znajdującym się w zakresie funkcjonowania seksualnego. Powszechna Deklaracja Praw Seksualnych WHO obejmuje 11 praw, zgodnie z którymi każdy człowiek powinien mieć zapewnioną prywatność, a także równość seksualną, możliwość realizacji przyjemności seksualnej wedle własnych pragnień oraz poszanowaniem praw innych osób, jak również prawo do informacji i edukacji seksualnej opartej na najnowszych doniesieniach naukowych oraz do seksuologicznej opieki zdrowotnej.

Dysfunkcje seksualne, zarówno u mężczyzn, jak i u kobiet, stanowią złożony problem medyczny i psychologiczny, który negatywnie wpływa nie tylko na zdrowie fizyczne i samopoczucie emocjonalne, lecz także na samoocenę, wizerunek ciała, relacje interpersonalne oraz płodność. Pojawienie się zaburzeń seksualnych często może być jednym z pierwszych

objawów choroby ze strony innych narządów czy układów i wyprzedzać nawet o kilka lat wystąpienie innych, klasycznych objawów umożliwiających ustalenie właściwego rozpoznania. Choroby sercowo-naczyniowe współistnieją z różnymi zaburzeniami funkcji seksualnych. Może to wynikać ze wspólnych czynników ryzyka uszkodzenia naczyń krwionośnych, takich jak zaburzenia gospodarki lipidowej, chorób współistniejących, np. cukrzycy, dysfunkcji śródbłonna naczyń krwionośnych czy zaburzeń ukrwienia spowodowanych miażdżycą. Należy jednak również pamiętać, że zaburzenia funkcji seksualnych mogą być skutkiem działania leków stosowanych w terapii schorzeń kardiologicznych.

Wybór tematu jest istotny dla zdrowia publicznego i nauk o zdrowiu z kilku powodów. Po pierwsze satysfakcja z życia seksualnego jest jednym z podstawowych praw człowieka, dodatkowo jest ściśle związana z oceną jakości życia pacjentów.

Po drugie zdrowie seksualne jest ściśle związane z ogólnym stanem zdrowia i charakteryzuje się złożonym oraz wielowymiarowym procesem koordynowania funkcji seksualnej przez różne układy. Niestety rozmowy oraz edukacja w zakresie seksualności pacjentów z chorobami serca i naczyń jest często marginalizowana, dodatkowo pacjenci mają dyskomfort związany z zadawaniem pytań o sferę seksualną.

W związku z tym, biorąc pod uwagę przedstawione dane, problematykę badawczą zaprezentowaną w pracy doktorskiej pt. „Ocena wpływu czynników socjodemograficznych i klinicznych na zaburzenia funkcji seksualnych u pacjentów z niewydolnością serca oraz ich jakość życia” Pani mgr Alicji Wiśnickiej jest bardzo aktualnym problemem a podjęta przez Doktorantkę problematyka została ujęta w interesujący sposób.

Formalna ocena pracy

Przedstawiona do recenzji praca na stopień doktora nauk o zdrowiu ma układ typowy dla tego typu rozpraw. Struktura pracy jest przejrzysta i logiczna, została zachowana właściwa proporcja poszczególnych części. Pracę stanowi manuskrypt o łącznej objętości 173 stron wraz z piśmiennictwem, streszczeniem w języku polskim i angielskim, spisem tabel, rycin i załączników. Praca składa się z 2 części: teoretycznej i części badawczej – charakterystyki grupy badanej, wykorzystanych metod badawczych oraz szczegółowej analizy wyników badań własnych. Część teoretyczna pracy zawiera 28 stron i stanowi wprowadzenie w problematykę badań własnych. Doktorantka przedstawiła szczegółowo problematykę zaburzeń seksualnych w chorobach serca i naczyń ze szczególnym uwzględnieniem niewydolności serca, wpływu

stosowanej terapii na funkcje seksualne oraz prewencji zaburzeń seksualnych u pacjentów z niewydolnością serca. Drugą część pracy stanowi prezentację badań własnych. Ta część rozprawy zawiera szczegółowo cel pracy oraz metodologię badań własnych: konceptualizacja badań własnych, materiał empiryczny obejmujący wyniki badań, dyskusję i wnioski. Rozprawę doktorską uzupełniają 43 tabele oraz 96 rycin uszczegóławiających zaprezentowane w pracy wyniki badań własnych. Zawarty w rozprawie spis piśmiennictwa zawiera 136 pozycji literatury krajowej i światowej. Wszystkie pozycje dobrane są prawidłowo do tematyki pracy i zacytowane są w sposób prawidłowy w treści pracy. Praca edytorsko jest bardzo staranna, czytelna, ilustrowana wieloma rycinami i tabelami. Poszczególne części są koherentne i zgodne z ich tytułami. Treść pracy zgodna jest z tytułem dysertacji.

Merytoryczna ocena pracy

We wstępie Doktorantka szczegółowo przedstawia teoretyczne aspekty pracy oraz założenia metodologiczne prezentowanych badań. Celem ogólnym pracy była ocena wpływu czynników socjodemograficznych i klinicznych na funkcjonowanie seksualne oraz jakość życia pacjentów z przewlekłą niewydolnością serca.

Dodatkowo doktorantka podaje cele szczegółowe:

1. Identyfikacja czynników socjodemograficznych i klinicznych mających wpływ na funkcjonowanie seksualne pacjentów z przewlekłą niewydolnością serca;
2. Ocena rozpowszechnienia zaburzeń seksualnych w grupie badanych, przy zastosowaniu różnych narzędzi badawczych;
3. Ocena zależności pomiędzy jakością życia seksualnego i zdolnością do samoopieki chorych z przewlekłą niewydolnością serca a ich sprawnością seksualną;
4. Identyfikacja lęku i depresji w grupie badanej;
5. Ocena wpływu lęku i depresji na jakość życia seksualnego u pacjentów z przewlekłą niewydolnością serca.

Na przeprowadzenie badania uzyskano zgodę Komisji Bioetycznej Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu o numerze KB 46/2019.

Badaniem objęto grupę 80 mężczyzn ze zdiagnozowaną przewlekłą niewydolnością serca hospitalizowanych w Ośrodku Chorób Serca, 4 Wojskowego Szpitala Klinicznego z Polikliniką SP ZOZ we Wrocławiu. Badanie zostało przeprowadzone według zasad Deklaracji

Helsińskiej. Udział pacjentów w badaniu był dobrowolny i anonimowy. Badanie przeprowadzono w momencie uzyskania świadomej zgody badanego. Dobór standaryzowanych kwestionariuszy jest odpowiedni do celów badania, a wykorzystane narzędzia spełniają kryteria psychometryczne. Są to narzędzia stosowane w badaniach podawanych w literaturze i zalecane przez towarzystwa naukowe: Skala Mell – Krat, kwestionariusz oceny jakości życia WHOQOL-BREF, skala HADS, Europejska Skala samoopieki pacjentów z niewydolnością serca.

Wyniki stanowią bardzo wartościową i obszerną część pracy. Doktorantka przedstawiła wyczerpująco charakterystykę społeczno-demograficzną badanej grupy. Dodatkowo pogrupowała wyniki badań w licznych podrozdziałach, starając się odnieść do celu badania. Zastosowanie podrozdziałów ułatwia szczegółową analizę dużej ilości danych. Prezentowane wyniki wskazują, że zarówno liczne czynniki socjodemograficzne jak i kliniczne wpływają na funkcje seksualne pacjentów z rozpoznaną niewydolnością serca. Wykazano również, że wyższa jakość życia determinuje wyższą satysfakcję z życia seksualnego.

W dyskusji Doktorantka omówiła wyniki badań w odniesieniu do danych z piśmiennictwa. Dyskusja napisana jest w sposób interesujący, ma zachowane właściwe tempo i porusza najważniejsze problemy wynikające z badań. Przedstawiona dyskusja świadczy o dużej znajomości zagadnienia.

Doktoranta po przeprowadzeniu szczegółowej analizy materiału wyciągnęła 6 wniosków końcowych. Wnioski są dobrze skonstruowane i odnoszą się do wcześniej założonego celu pracy.

Z obowiązku recenzenta kilka dobrych uwag nie obniżających wartości pracy:

1. Czy oszacowano minimalną ilość respondentów w próbie.
2. W tytule rozprawy warto dodać, że ocena dotyczy wyłącznie mężczyzn.

Podsumowanie

W podsumowaniu opinii, wysoko oceniam przygotowanie teoretyczne Doktorantki, umiejętność postawienia problemu badawczego oraz jego realizacji. Zaproponowany projekt badawczy jest interesujący, a sama praca doktorska napisana jest w sposób merytoryczny.

Podsumowując stwierdzam, że przedstawiona mi do oceny praca doktorska **mgr Alicji Wiśnickiej** jest wartościowa i posiada duży potencjał badawczy, stanowiący podstawę do kontynuowania dalszych badań w tym kierunku. Stanowi spójną całość tematyczną i zawiera

cechy nowatorskie, które mogą mieć w przyszłości zastosowanie w rekomendacjach postępowania z pacjentami z niewydolności serca w zakresie życia seksualnego.

Rozprawa doktorska **mgr Alicji Wiśnickiej pt. "Ocena wpływu czynników socjodemograficznych i klinicznych na zaburzenia funkcji seksualnych u pacjentów z niewydolnością serca oraz ich jakość życia"** spełnia warunki określone w art. 13 ust.1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 64, poz. 595, z późn. zm.). Na tej podstawie przedstawiam Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu wniosek o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Jednocześnie mając na uwadze wysokie walory rozprawy doktorskiej wnoszę o jej wyróżnienie.

Dr hab. n. o zdr. Agnieszka Młynarska, Prof. SUM

